

Træer i Moskva

BYTEÆER. Europas næststørste by har en levende parktradition, mens gadetræer først de senere år er begyndt at dukke op

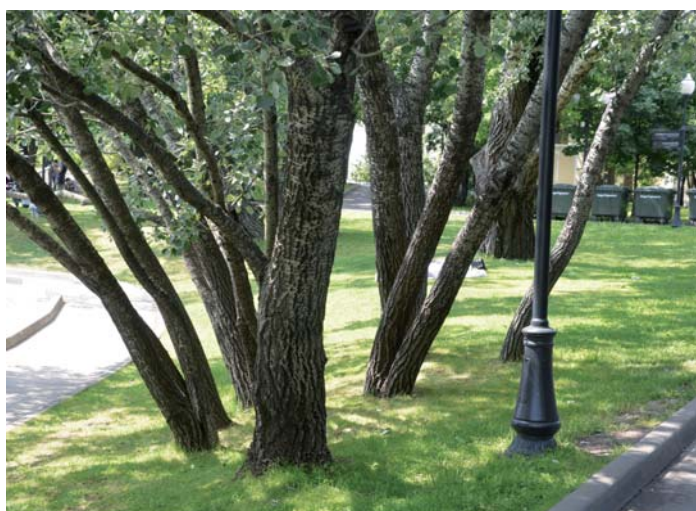
Af Christian Nørgård Nielsen

I anlæg og drift af parker står moskovitterne ikke tilbage for resten af Europa. Også mange boligkaréers baggårde og haver har et stærkt grønt præg med mange træer. Gaderne er derimod stadig meget præget af årtiers funktionel 'beton-kommunisme'. Det er man i hvert fald det centrale Moskva bevidst om og begyndt at modvirke ved at plante træer på pladser og langs ring- og indfaldsveje.

Det kunne man opleve da European Arboricultural Council i juni holdt årsmøde i Moskva, Ruslands hovedstad og med sine 12,5 millioner indbyggere Europas næststørste

Figur 1. Parken ved Bolshoy Kremlovskiy Square i Kreml. Præsidentpaladset anes i baggrunden.

Figur 2. Gråpopler langs en sø i Gorky Park, sandsynligvis kreativ udnyttede rods kud fra et ældre træ. Skraldespandene fylder godt op i baggrunden. Renligheden sættes meget højt.

efter Istanbul. Jeg deltog som repræsentant for Dansk Træplejeforening. Der blev tid til en faglig ekskursion og en gåtur gennem gader og parker i den centrale by. Indtrykket er en by i en langsom, men positiv udvikling med træer.

En gammel parktradition

Parkerne er en del af en gammel parktradition opbygget omkring zaren og den gamle adel og ført videre gennem kommunisttiden som folkeparke. Man kan (med fordanske navne) nævne parker som Bolshoy Kremlovskiy Plads og Alexanderhaven ved Kreml (figur 1), Gorky Park og Zaryadye

Figur 3. Tundravegetation på toppen af taghaven i Zaryadye Parken.

Park samt parkprægede boulevarder som Pokrovsky Boulevard og Haveringen.

Her findes gamle træer og blomsterbede i både strengt geometriske designs og i mere tilfældig romantisk stil (figur 2). Den gartneriske plejintensitet er meget høj, hvilket også kommer til udtryk ved gentagne behandlinger med sårpasta på beskæringssår.

Det nye anlæg i Zaryadye Park fortjener i høj grad opmærksomhed. Med stor respekt for de historiske bygninger rundt om parken, er der underjordisk bygget et arkæologisk museum og en flot 3D-præsentation af Moskvas historie.

Men de grønne anlæg på taget af disse bygninger fortjener i særdeleshed respekt, ikke mindst må der være tale om stedvis forholdsvis dybe substrater. Vegetationen afspejler især Ruslands nordlige vegetationszoner fra lav tundra vegetation på toppen (figur 3) over birkeskove (figur 4) til de mere

varierede løvskove i sølandskaber. Bemærk den elegante overgang mellem kultur og natur i belægningens tandede kobling med naturen (figur 3 og 4). Parkens møbler og legeredskaber imponerede også med anvendelse af russisk træ i originale designs (figur 5).

Moskva er en by med mange modsætninger. Bortset fra en massiv luftforurening fra byens enormt mange biler, er Moskva en af de absolut mest rene byer i Europa. Overalt ser man ikke bare fejmaskiner, men også maskiner til spuling af vejbanerne. De bruges også til at sprøjte vand op i luften på ringveje og boulevarder for at fange støvet. Selv affaldsspandene i Gorky Park vaskes rene. Politi er massivt, men også diskret, til stede. F.eks. så vi fodgængere tiltalt for at gå over vejen for rødt lys på fodgængerfeltet.

Ikke mange gadetræer

Gader og bygningsfacader udgør en grel og gold kontrast til

Figur 5. Specialdesignede bænke af beton, fyr eller eg i Zaryadye Parken.

Figur 4. Birkeskov på taghaven i Zaryadye Parken.

Figur 6. Lindetræer med en meget flot opbygningsbeskæring foran stormagasinet GUM på den Røde Plads.

byens parker og baggårdshaver. Vi så ikke en eneste altanblomst. Og bortset fra de nye tilplantninger så vi kun få træer og buske langs byens gader. Butikker og bygninger gør intet for at forgrønne facaden. En undtagelse er det ikoniske stormagasin GUM

som er flankeret af træer med perfekt opbygningsbeskæring (figur 6).

Privat initiativ til et grønt bymiljø lader til at være fraværende i Moskovitternes kultur. Måske blev det anset for overflødigt og dekadent i kommunisttiden. Men holdningen til grønt i byrummet er under forandring. Bystyret har bl.a. entreret med den russiske deltagere i firmaet Zdorovy Les om tilplantning af bytræer.

Inden for de sidste få år er der dog plantet adskillige hundreder træer på pladser og langs de vigtigste veje efter European Arboricultural Councils standard. Der henvises her til ETW-håndbogen fra European Arboricultural Council. Den kan købes hos Dansk Træplejeforening og som også er pensum ved de danske certificeringsprøver. Den blev for få år siden oversat til russisk og anvendes meget ved de nye anlæg.

Figur 9: Eksempel på et veterantræ er denne *Populus laurifolia* fra Kalmykia-republikken på stepperne nord for Kaukasus. Billedet er scannet fra 'Ruslands unikke træer'.

Pladserne foran den navnkundige Belorusskij-banegård med de lyseblå facader er netop blevet tilplantet med lindetræer (figur 7) som vandes og beskæres med stor nidkærhed. Beskæringssårene er gentagne gange behandlet med sårpasta. Under pladsens belægningsvarer anlagt 10 m³ store trægruber hvilket ganske meget tilnærmer sig de anbefalede 12 m³ fra EAC. Substratet har et stort indhold af spagnum og organisk materiale, hvilket tyder på at plantegruberne er overbygget med et betonloft som vi også kender det fra bl.a. Holland.

Det er uklart hvor længe vandingen fortsætter og sandsynligvis er mange af de nyere plantede træer også sat i for små plantegruber. Vi så en del tørkeskader efter 2018-tørken, som også havde ramt Moskva.

Veterantræer

Et nationalt prestigeprojekt har været registreringen af bevaringsværdige veterantræer over hele Rusland. Den russiske repræsentant i EAC, Sergei Palchikov er præsident for dette projekt og der er udpeget flere hundred træer fra Kaliningrad i vest til Baikalsøen i øst. De vigtigste træer er præsenteret i en smuk fotobog med den her fordanskede titel 'Ruslands unikke træer'.

Ud over en høj alder, er især træer med stor lokalhistorisk eller endda religiøs betydning udvalgt (figur 9). Nærmere info om projektet kan læses på sitet rosdrevo.ru idet man med fordel anvender Google

Chrome med automatisk oversættelse fra russisk.

I betragtning af den stærke nationalisme som præger russerne, er det interessant hvor hurtigt de tager udenlandske træarter til sig. Kreml er stærkt præget af den amerikanske blågran (*Picea pungens*) som bl.a. flankerer mausoleerne på den Røde Plads (figur 9). Også hestekastanjen som stammer fra Grækenland, har russerne taget til sig i digtning og lokalhistorie som et lokalt træ.

Politisk bevågenhed

Mødet handlede om træer. Og vejtræer i bymiljøet får en åbenlys stigende politisk bevågenhed i Moskva med et synligt resultat ved hovedvejene.

Figur 9. Blågran ved Kreml på den Røde plads.

Men det var også slående hvor dybt nationalismen præger arbejdet med træer. Stolthed og behovet for anerkendelse gør det f.eks. vanskeligt at få oplyst detaljer om konkrete træplantninger, måske af frygt for kritik.

Men samarbejdet med ikke mindst tyske planteskoler og det tyske instrumentfirma Rinntech (som bl.a. fremstiller rådscannere og resistografer) samt kollegerne i European Arboricultural Council har spillet en stor rolle for de russiske kollegers vej mod levedygtige bytræer.

Mødet i Moskva var igen en kraftig påmindelse om hvor vigtigt det internationale samarbejde omkring European

Arboricultural Council er for den træfaglige udvikling, især i den tidligere østblok. Men også i det vestlige Europa fortsætter arbejdet med at udvide kendskabet til certificering af træplejen. Ikke mindst i Danmark skal vi yderligere styrke bevidstheden om kvalitetssikring af træplejeopgaverne, herunder kendskabet til og kravet om certificering ved udbud af opgaver. □

SKRIBENT

Christian Nørgård Nielsen er dr.agro, cand.silv, HD og chefkonsulent i SkovByKon.

En stor tak til Sergei Palchikov for materialer og arrangement af Moskva-mødet. Sergei er direktør i Zdorovy Les samt præsident i det nationale projekt der på engelsk hedder 'Trees as Natural Heritage Monuments'.

Figur 8. Nyplantede lindetræer foran Belorusskij-banegården

